

OPONENTSKÝ POSUDEK NA DISERTAČNÍ PRÁCI

Název práce: Úsilí o prvou hegemonii versus rozšiřování mocenské roztržštěnosti po studené válce.

Autor: Mgr. Vít Štaif

Mgr. Vít Štaifa znám jako velice pracovitého, sečtělého a nadprůměrně erudovaného studenta, který svým oborem doslova žije. Potvrdil to i svojí disertací, kterou věnoval námětu, o který se zajímá už dlouhá léta. Svoji práci postavil na skutečně poctivém prostudování relevantní literatury, zejména pak doktrinálních dokumentů USA, vědeckých monografií předních amerických autorů, statí v odborném tisku a dalších zdrojů. V jeho případě přitom platí, že veškeré uvedené zdroje skutečně beze zbytku prostudoval a náležitě je pochopil. To vše jsou nesporné skutečnosti, které jsou zřejmé hned po přečtení prvních stránek jeho práce.

Určitý problém vidím ve vymezení výzkumné otázky. Je mu věnováno 6 stran, ale jasné, explicitní vymezení otázky tam napsané není. Těchto 6 stran obsahuje spoustu zajímavých poznatků svědčících o nesporné autorově erudici, ale jasnou formulaci výzkumné otázky bohužel neobsahuje.

Dalším dílčím problémem je vymezení metodologie. Tomu je věnováno pouhých 12 stránek, což je skutečně málo. Po přečtení práce je jasné, že autor se zaměřoval především na holismus, který upřednostňoval před individualismem a že v popředí jeho zájmu byla myšlenka hegemonii a její vývoj po roce 1990. I tak je ale škoda, že to autor nenapsal výslovně právě do části věnované metodologii.

Pokud jde o jednotlivé kapitoly, ty jsou napsány na základě zasvěcených znalostí o zkoumané problematice. Dobrou úroveň má hned první kapitola, kterou autor nazval Mezinárodní vztahy v souvislosti se závěrem studené války. Autor v ní hodnotí hlavní změny a jejich význam. Totéž platí i pro 2. Kapitulu nazvanou Signifikantní způsoby vnímání světové politiky po studené válce a postavení USA.

Hlavní část celé práce představuje 3. Kapitola, která je věnována klíčovým střetům v mezinárodních vztazích po skončení studené války. Velmi podobná je i část 3. 3., kde se autor důkladně věnuje vývoji v Bosně a Hercegovině. Opět je velice podrobná analýza toho, co se dělo v Bosně, ale problematika tzv. první hegemonie je znovu vzpomenua až v samém závěru kapitoly. Čtvrtá podkapitola třetí kapitoly je věnována stupňování etnického násilí na Kosovu.

Všechny kapitoly věnované vývoji etnického násilí na území bývalé Jugoslávie mají jeden společný rys. Na jedné straně jsou napsány na základě důkladného nastudování této tematiky, velmi výstižně hodnotí vývoje situace. Ale na druhé straně autor ne zcela dostatečně využil možnost, aby nastudovanou a bezesporu dobře zvládnutou materii vyhodnotil z pohledu konstruktivismu, konkrétně pak, aby ukázal, jak se na obou stranách konstruovala hrozba, za kterou bylo vydáváno druhé etnikum. A teprve až v závěru se připomíná a stručně hodnotí úloha USA.

Autor ve své práci má jasnou ústřední myšlenku, kterou systematicky sleduje, jen chybí to, aby ji hned v části věnované východiskům jasně zformuloval a pak ji pravidelně připomínal. To je nesporná slabina práce. Na druhé straně ji autor vyvážil závěrečným

analytickým hodnocením na stranách 165 – 167, které je napsáno srozumitelně a navíc se zaměřením na hlavní myšlenku celé disertační práce. Přináší výstižné závěrečné zhodnocení celé práce.

Celkově Vít Štaif prokázal schopnost nastudovat a zvládnout doslova nadprůměrné množství relevantní literatury a napsat ucelený odborný text. Je sice škoda, že nevěnoval náležitou pozornost metodologickým a teoretickým východiskům a na nich postavenému zarámování celé své práce. V důsledku toho pak celá práce působí jako převážně deskriptivní, i když to není tak úplně pravda. Zároveň s tím ale připomínám závěr Stephana Van Every, že někdy je lepší dobrá deskriptivní práce nežli nepovedená theory proposing práce.

Celkové stanovisko:

Štaifův text obsahuje mnohé velice zajímavé a přínosné myšlenky, které dosud žádný z českých autorů nezveřejnil. Dílčím problémem je, že ty jsou v textu spíše jen naznačeny, nejsou náležitě zvýrazněny. Autor prostě píše tím způsobem, že své názory nevnucuje, jakoby se zdráhal je vyjadřovat příliš důrazně. On prostě fakta promyšleně řadí za sebou a jakoby nechával čtenáře, ať si sám udělá svůj závěr.

Ale i tak po zvážení výše zmíněných nedostatků zastávám názor, že celkově ve Štaifově práci klady převažují. Proto doporučuji jeho práci k obhajobě před příslušnou komisí FF UK.

Pokud jde o samotnou obhajobu, dávám následující otázky:

1. Jak zní základní výzkumná otázka celé práce a jak byla naplněna?
2. Jaké jsou metodologická východiska a jak je autor naplnil?
3. Jak autor hodnotí svoji práci z pohledu vymezení Stephena van Every?

Doc. PhDr. Jan Eichler, CSc.

V Praze 9.7. 2015